

UN EXILAT ÎN DURERILE NOASTRE

„Nu-s repetarea nimănui / Sunt propria mea dramă...”, scrie pe coperta a patra a volumului* de tablete și poeme, intitulat *Elegii contra frigului*, poetul Serafim Belicov. Urmărind cu ochii minții și ai amintirilor întregul parcurs al poetului, îl descoperi anume în epicentrul dramei, nerepetând pe nimeni în trăirea ei materială, o dramă ce-și are parcă prelungirea „dintr-o viață anterioară”, trăită poate de părinți, buneii, străbunici... Poetul îi descoperă mereu alte fațete, dar și descoperindu-se. Metaforele lui electrizează conștiințele, dar, totodată, și conturează modele lumești, cu misterul lor ancorat în interiorul unei existențe lucide, fără compromis, din care răzbate muzica unei tăceri profunde, răscolitoare, încât te întrebi: ce să însemne aceste fluxuri care-i vin mereu în audiență, penetrându-l, dacă nu chiar Ea, poezia – această Doamnă care-și reazemă mereu neliniștea de sufletul lui?...

Bolnav de dor, de iubire de neam, de istorie – o boală plină de „destoinicie”, Serafim Belicov creează o poezie de substanță, o poezie a meditației existențiale, cu o dimensiune aparte, legată de rădăcinile noastre, de durerea noastră, fizică și morală, de eternul sentiment al nemuririi neamului. Poetul caută în sine, dar și dincolo de sine, ceea ce n-au făcut-o și nu o vor face niciodată anumiți „postmoderniști” cu pretenții de „stâlpi ai europenizării” cât mai grabnice (dar fără Eminescu, fără Blaga, fără Stănescu, fără Vieru...), poetul caută urmele strămoșilor, acele fire invizibile care-l unesc, ne unesc, ne contopesc, fizic și spiritual, cu istoria, cu izvorul, cu țărâna, cu lacrima și infinitul. Așa l-am perceput chiar de la primele noastre întâlniri. Iar pe parcursul unor ani am avut onoarea să-i fiu coleg de birou la una dintre cele mai prestigioase reviste românești de pe acele timpuri – „Cultura”, condusă cu deosebită inteligență de regretatul poet Victor Teleucă...

Țin minte, adusesem în una din vizitele mele la redacție câteva poezii care-mi păreau, pe atunci, dacă nu geniale, cel puțin excelente. În biroul secției literatură m-a întâmpinat un tânăr pe care nu-l cunoșteam. Îl văzusem aici pe Dumitru Matcovschi, Nicolae Batrânu, Sergiu Nucă, pe regretații Dumitru Trifan și Iulian Nicuță, pe veselul și omniprezentul personaj, domnul Vais, responsabil de „aprovizionare”... „Serafim Belicov!... “ se recomandă tânărul. Acesta-i, vasăzică, îmi zisei, autorul frumoasei poezii „Universitate”, tânărul poet despre care auzisem cuvinte de bine la redacția din Edinet, unde activase până a pleca la studii, iar mai apoi citisem grupaje de poezii în presă, îi ascultasem tabletele literare la postul

de radio pentru tineret „Luceafărul”, condus pe atunci de înflăcăratul patriot Nicolae Lupan... Era la anul doi filologie-ziaristică. Așa se obișnuia pe atunci: mulți dintre studenți beneficiau de angajarea la ziare, la radio și televiziune. Această experiență am preluat-o și noi, care eram cu un an-doi mai în urmă... Serafim avusese ceva mai mult noroc. Poetul și redactorul-șef Victor Teleucă intuise în el nu numai un bun ziarist și poet, dar și un om pe cinste. Îl plasase fără pic de ezitare în secția literatură, unde a activat, până și după „înrolarea” a doua oară în armată, scriitorul Iulian Nicuță. Peste câțiva ani, după o despărțire „furtunoasă” de Televiziunea Națională, aveam să „aterizez” și eu în această redacție, să împărțim o vreme același birou... Firește, am trăit împreună la revista „Cultura” clipe memorabile. Nu pot să uit acele ședințe de luni, când se discuta numărul deja apărut și se planifica cel care urma. Pentru mine, dar cred că și pentru Serafim, și pentru alți colegi, momentele acestea erau adevărate lecții de profesionalism. Discuțiile, polemicele constituiau expresia unei consolidări și mai temeinice a colectivului. Serafim Belicov, fire poetică, deosebit de sensibil la orice mișcare sufletească a colegilor, știa să polemizeze, să rotunjească, prin spirit și bonomie, unghiurile... Diverse erau temele de discuție. De la primele semne de civilizație umană, până la ultimele publicații din „România literară”, „Luceafărul”, „Contemporanul”, „Cronica”, „Tribuna”... Tineri fiind, ne interesau multe lucruri, dar mai ales viața culturală, noile apariții ale scriitorilor de dincolo de Prut. Actualii „postmoderniști” (unii dintre ei) cred, o, Doamne! că de la ei începe lumea și, implicit, literatura. Noi, însă, studenți fiind, apoi colaboratori în presă, radio și TV, purtam în genți și sacose cărți semnate de Albert Camus, Jean Paul Sartre, Alberto Moravia, Gabriel Garcia Marquez, Michel Butor în traducere românească, volume de Stănescu, Arghezi, Ivăsiuc, Ioan Alexandru, Preda, Păunescu, Sorescu, atâtea alte impunătoare volume de proză și poezie, pe care le citeam la orele de program sau pe la redacții, de fiecare dată, însă, când se deschidea ușa biroului, împingeam sertarele, pentru a ascunde cartea de ochiul „vigilent” al eventualului „binevoitor”. Mă gândesc involuntar la studenții de acum, ziaștii și tinerii scriitori. Ei, având astăzi deplina libertate de a citi orice literatură, nu vor înțelege, probabil, niciodată starea noastră de spirit, calvarul la care am fost supuși, păstrând vie în noi, dar și în întreg neamul, flacăra românismului. Nu vor înțelege, zic, de vreme ce-și asumă îndrăzneala de a desconsidera arderea pe rugul invizibil a câtorva generații de scriitori pentru menținerea spiritului național aici, în Basarabia răpită și crucificată de Imperiul răsăritean.

Dar să revenim la ale noastre. Victor Teleucă era un

* Serafim Belicov, *Elegii Contra Frigului*, Chișinău, 2008.

redactor liberal, nu-și impunea punctul de vedere. Fiecare secție își planifica spațiul rezervat conform propriei viziuni. Eram conștienți că există cenzură și că trebuie să strecurăm anumite idei printre rânduri, dar în asemenea mod, ca să nu fie detectate. Așa cum cele mai citite / studiate pagini erau ale secției literatură, deseori se întâmpla că aveau de pățimit mai ales incozorii Iulian Nicuță și Serafim Belicov. Eram urmăriți, fiecare număr de revistă fiind cercetat cu lupa de către secțiile respective ale c.c.-ului, colaboratorii lor punând la îndoială orice nuanță, învinuindu-ne că „românizăm” limba. Și numai grație poziției ferme a redactorului-șef, precum și a puternicei sale personalități artistice, conflictele cu autoritățile erau neutralizate...

Primele noastre volume au apărut aproape simultan, la începutul lui 1976, după ce au „zăbovit”, împreună cu cele ale altor tineri scriitori, patru-cinci ani la editură. Deosebindu-se întrucâtva de versul confrăților săi de generație, poezia lui Serafim Belicov avea, după mine, unele ușoare similitudini cu cea a lui Vasile Romanciuc, ambii venind în literatură din același spațiu precarpătin, din Țara de Sus, stăpâniți de trăiri și emoții comune, cu aceeași sensibilitate, cu același temperament, abordând mai mult în surdina tema înstrăinării de rădăcini. Ambii și-au umezit privirea aruncată peste sârma ghimpată, pe malul drept al Prutului, care-și purta îndureratele ape mai jos de grădinile lor... Acel suflu înnoitor, acea simțire și coborâre în interiorul lucrurilor, de care vorbeam mai devreme, persistă și în volumele ce au urmat după cel de debut, „Veghe”, – „Ev”, „Vameș”, „Procesul lui Narcis”, „Elegii contra frigului” ș.a., fiind, firește, amplificate, deoarece, captiv al destinului, aspirația poetului a fost și este mereu în căutarea echivalentului spiritului însetat de cunoaștere, mereu îndreptată spre un alt orizont, chiar dacă acesta a fost o vreme îngrădit de absurdul existențial. Poetul este convins că adevărata poezie vine din frecventarea vieții, din corespondența sufletească a autorului cu realitatea. Nu l-au preocupat niciodată formele văduvite de senzația frumosului, de sentiment, de trăire firească. A renăscut în ciuda unor drame ce i s-au așternut în cale, cu fiecă noul poem, amânând categoric moartea spiritului... Îi sunt recunoscător pentru că, redactor de secție fiind, mi-a publicat, la sfârșitul anilor șazeci, tulburătorul *Poem pentru tata*, care, consider, mi-a jalonat destinul literar, drumul spre elaborarea ciclului de romane (patru la număr), însoțindu-mi astfel întreaga activitate literară... M-am bucurat mai ales de apariția excelentului său volum de poeme *Procesul lui Narcis*, pentru care i s-a decernat Premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 2001 și cel al Salonului Național de Carte, volum nominalizat la Premiul Național. Editată după o tăcere de câțiva ani, timp în care Serafim Belicov, ca orice poet de valoare, și-a făcut și sie însuși un proces, aceasta este o revelatoare carte, plină de durere, dar și de lumină, de purificatoare lumină dumnezeiască. Este, după cum aminteam ceva mai devreme și potrivit cronicilor inserate în periodicele de toate culorile, o poezie a zguduitorilor metafore, cu o dimensiune aparte, legată de rădăcinile noastre, o poezie care-l implică pe cititor în dificila acțiune a cunoașterii de sine. Poetul nu a fost și nu este un

observator. El a trăit și trăiește durerile și suferințele, și-a racordat sufletul și rațiunea la calvarul neamului nostru. Autorul însuși traumatizat în mai multe rânduri, fizic, dar și moral (să ne amintim doar de criticele făcute de un confrate mai în vârstă de la tribuna unei adunări de partid, când, fără nici un temei, au fost loviți atât Serafim Belicov, cât și regretații Mihail Garaz și Ion Gheorghită, poeți de o incontestabilă valoare), a dat dovadă de verticalitate, inclusiv când impostorii l-au lipsit de pâine, plecându-l din funcția de redactor șef-adjunct al gazetei „Învățământul public”, unde protagonistul eseului promova cu tenacitate cultura națională.

Împovărat de dimensiunile nelimitate ale gândurilor care-l mistuie în permanentă și-l apleacă la durerea omului simplu, suferind, Serafim Belicov este, întâi de toate, un condamnat. Un exilat în interior, coborât înăuntrul ființei. Răzbate din poezia dumisale multă durere pentru noi, îngenuncheații în fața destinului, durere pentru acei care nu conștientizează deocamdată cine sunt și de unde vin și, „somniați” cum se prezintă, se dedau spiritului de conjunctură, „dezmostenind” astfel neamul de nume, de istorie, de limbă, de tradiție. Poetul li se adresează aproape retoric: „Alte nații v-alăptară? / Seva altor humi ați supt, / De puneți până și limbii / dinamită dedesubt? // Moscul râde ca un gâde / Cum voi, tot mai abitir, / Parveniți din barbarie, / faceți cozi la chilipir. // Alte daruri juruirăți / la copii și la nepoți, / Din vânatul-apucatul / unor schilavi de netoți?... // Doamne, dă-le avuție, / dă-le-acolo ce mai vor, / Da-n temei să aibă parte / din dezmostenirea lor...”

Ca și pe oricare alt creator autentic, nu-l părăsesc răbdarea, înțelepciunea, poetul înțelegând și acceptând suferința și, aplecându-se, ca fiind parte din ea, „răstignit de cuvinte”, încearcă să oblojească rănile, deoarece, prin vocația, dăruirea sa de către Dumnezeu, se vede și se simte „lăsat de neam pe grai de neam mai mare”, pentru care va purta răspundere „până dincolo de zile”. Astfel, poetul se acuză de a fi neiertător, totodată, se consideră a nu fi în drept să respire liniștit la gândul că nu vom izbuti să trezim din „somnia de moarte”, vorba lui Mateevici, neamul nostru uneori lipsă și nerecunoscător pentru tot ce facem întru înălțarea lui, pentru că ne asumăm, tot noi, cei huiduiți de el, durerea lui. Zice Serafim Belicov: „Și-n vacarmul acest al acestui tărâm / Numai durerea e-o haină ce te încapă...”. De aici și neașteptat de tulburătoare concluzie: „... Deocamdată însă nici nu se mai știe / unde și când am cântat / noi am plâns și, plângând, / am șters plânsul / ca s-avem cum plânge pe curat”.

Avea perfectă dreptate poetul Gheorghe Vodă când releva că poezia lui Serafim Belicov, născutul pentru Cuvânt, cuprinde dimensiunile timpului trăit prin cea mai aleasă expresie artistică. „La modul compensativ, remarcă distinsul critic Mihai Cimpoi, în contrabalanta cu acest timp bolnav și dezaxat, Serafim Belicov trăiește un timp senin – nichitastănescian – al bunătății, al purității originare. De aceea peisajului *crepuscular* i se opune peisajul hyperborean imaginar; poetul cheamă zăpezile de altădată, dându-le mandatul permanenței: „Tot înfruntând topirile ce dor, / Redându-vă colinelor alpine, / V-am încărcat aripile cu zbor / Și-n zborul cela m-am

uitat pe mine // Am răs nebun în ura de prieteni / Și-n bunătațea de dușmani am plâns / Când reclădeam copacilor în cetini / Bucăți de cer cu înlăuntru nins // Astfel încât să fulguie spre noi, / Însemn că iarna pe aici mai trece. / Zăpezi, zăpezi, primiți-mă-napoi, / Mi-e-atât de cald în haina voastră rece! “ Deși același exeget va scoate în relief și „drama continuă” a poetului observată și de noi: „...în plan național și social mai este marcat adânc de sentimentul înstrăinării: „Basarabie prădată / în noaptea întăciunată / și-abuziv trasă pe roată” (*A doua răstignire*).

Poetul răspunde astfel întrebării mult regretatului Ioan Alexandru: „Cât dai pentru refacerea spirituală a neamului tău? Cât din bănuții tăi, cât din inteligența ta ridici pentru a-ți ridica neamul?... “ Serafim Belicov, spre deosebire de alții, ridică din bănuții săi sufletești, din inteligența sa pentru a-și ridica neamul... Poetul e îndurerat de teiul care a „dezertat din poeme”, pentru că „cineva ne-a umblat coroziv pe la datini / doar să te zgâlțâie, ca să mai suferi”, pentru că „privighetori electronice s-au cuibărit în florilor, să ni-l ară”, iar „Golgota-i pe-aici, să ne-ncarce...”

„Târziul” din poeziile sale este expresia maturizării, mai mult, a inevitabilului proces de conștiință și a unui dialog cu sinele său, inițiat sub permanențele unei credințe adânci, transcendente. Dar și a unei împliniri, încercând să recupereze echilibrul pierdut, totodată, îndemnându-ne să trecem Iordanul din noi, îndreptându-ne spre cealaltă lumină...

Alte detalii de o semnificație indispensabilă unei poezii veritabile sunt elementele care întregesc marea piramidă a spiritului său alimentat mereu de aerul și lumina locurilor sale de baștină, de sufletul oamenilor pe care-i iubeste

cu o dragoste netrecătoare. Desprindem mai ales din volumul *Elegii contra frigului* (un titlu de o semnificație uluitoare – acel „frig”, acea Siberie ce ne apasă ființa) cuvinte atât de frumoase și necesare despre mama Maria, despre colegi și prieteni, despre prospețimea limbii noastre, despre colțul de rai ce se cheamă *baștină*, despre izvoarele bunătații neamului nostru iertător (își iartă până și călăii care l-au dus în tundrele și taigalele infernului...) La fel și acele *Elegii tardive* – de o profundă și mișcătoare sensibilitate și armonie – niște acuarele de o veritabilă construcție poetică și plastică și de un vibrant colorit... Dar și sutele de tablete despre rapsozii populari de marcă, apărând și susținând în felul acesta limba română, identitatea noastră...

„Nu-s repetarea nimănu / Sunt propria mea dramă...” Dar, continuă poetul ceva mai la vale, „Acoperită de propriul viscol / sunt propria mea cicatrice / ce s-ar numi și destin... // Din dramă născând alte drame, / sunt propriul aisberg al dramei / proprii în care rămân. “ Ce alt destin și-ar mai dori un poet autentic, decât că împarte destinul neamului său?!...”

Mă bucur pentru Domnia sa. Și nu numai că-mi este contemporan și prieten. Nu numai că a fost să ne alăturăm ani de zile penițele la prestigiosul hebdomadar „Cultura”, nu numai că astăzi colaborăm la renăscuta revistă literară „Viața Basarabiei”. Dar mai ales pentru faptul că poartă în suflet aceeași grijă și durere dintotdeauna de neam, de limbă, de strămoși, de istorie. Căci nota Viorel Dinescu în volumul de eseuri *Confluente*, apărut la Galați în Editura „Arionda” (2002): „În perspectiva patriei, Serafim Belicov rămâne în continuare soldat pe linia întâia, care știe că timpul vindecă toate rănilile pe care ni le face istoria”.